

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ІНСТИТУТ МАТЕМАТИКИ, ЕКОНОМІКИ ТА МЕХАНІКИ

КАФЕДРА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА
І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

6-7 жовтня 2017 року

Одеса
2017

УДК 330.341(477)(063)
ББК 65.9(4Укр)05я43
С 83

Організаційний комітет:

Горняк О. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії та історії економічної думки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Якубовський С. О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ломачинська І. А. – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора Інституту математики, економіки, механіки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ніколаєв Ю. О. – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Відповідальний за випуск:

Якубовський Сергій Олексійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова

Стратегічні орієнтири розвитку економіки України:
С 83 матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 6-7 жовтня 2017 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С. О. Якубовський. – Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017. – 188 с.

ISBN 978-617-7326-24-2

Викладено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні орієнтири розвитку економіки України», яка відбулася у м. Одеса 6-7 жовтня 2017 року.

УДК 330.341(477)(063)
ББК 65.9(4Укр)05я43

виробництва, рівня економічної активності. Пропозиція визначається рівнем заробітної плати, освіти й кваліфікації, умовами праці, профспілковим захистом, релігією, податковою системою та міграцією населення [4].

Співвідношення між попитом і пропозицією робочої сили на ринку праці визначає рівень зайнятості та проявляється у ринковій ціні робочої сили – заробітній платі.

Чисто конкурентні (засновані на вільній конкуренції) і чисто регульовані ринки праці існують тільки в теоретичних моделях. У різних країнах реально існують ринки праці, що знаходяться на межі цих двох крайностей, переходячи з одного стану в інший.

Отже, регулювання ринку праці – це взаємоузгоджена робота уряду, територіальних органів влади, спілки роботодавців, профспілок і керівників підприємств.

Регулювання ринку праці здійснюється за двома напрямками: пасивним, коли об'єктом уваги є робоча сила, яка активно шукає роботу, тобто розроблені заходи спрямовані в основному на безробітних та їх працевлаштування або перепідготовку; активним – спрямованим на попередження безробіття, тобто заходи мають попереджувальний характер.

Література:

1. Волкова О. В. Ринок праці Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 624 с.
2. Економічна енциклопедія. – К. : ВЦ «Академія», 2001. – Т. 1. – 863 с.
3. Міненко В. Л. Держава як суб'єкт регіонального ринку праці та зайнятості населення / В. Л. Міненко ; за ред. д.е.н. проф. О. Ю. Амосова. – Х. : УАДУ (ХФ), 2001. – 41 с.
4. Сутність, функції та сегменти ринку праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moodle.ipk.kpi.ua/moodle/mod/resource/view.php?id=34460>

Панченко В. Г.

*кандидат історичних наук,
директор
«Alex Pol Institute»
м. Дніпро, Україна*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ КЛАСТЕРІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Для модернізації промисловості України з урахуванням досвіду зарубіжних країн необхідно у державному секторі сформувати високотехнологічні науково-виробничі комплекси корпоративного типу за прямої організаційної участі та фінансової підтримки держави. Для великого приватного бізнесу доцільним є регулювання за принципом балансу держави і ринку. Державна політика стосовно цієї групи об'єктів має сприяти їх виходу на світові фондові ринки через реальне «відкриття» корпорацій, забезпечення мотивації їх власників до ефективного використання активів (а не пошуку ренти) на основі інновацій, впровадження

природоохоронних і ресурсозберігаючих технологій [1]. Для малого і середнього бізнесу, регульованого за принципом «державного мінімалізму», пріоритетне значення має налагодження традиційних ринкових стимулів розвитку у формі податкових пільг, прискореної амортизації, державних гарантій і субсидування кредитів. Ця група об'єктів державної промислової політики має забезпечити поширення інновацій, задоволення попиту на споживчі промислові товари та послуги як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Тобто необхідною умовою для модернізації є формування та розвиток дієвих фінансових, грошово-кредитних та інституціональних механізмів у промисловості, яка має інноваційний вектор розвитку. Тому необхідно дослідити становлення та розвиток концепції національної інноваційної системи як інституціональної основи модернізації промисловості України.

В цілому розрізняються три широкі визначення кластера, кожне з яких підкреслює основну рису їх функціонування [2]:

- регіонально обмежені форми економічної активності всередині споріднених секторів, що зазвичай прив'язані до тих чи інших наукових установ;
- вертикальні виробничі ланцюжки, вузько визначені сектори, в яких суміжні етапи виробничого процесу утворюють ядро кластера (ланцюжок: постачальник – виробник – збувальник – клієнт), у цю ж категорію потрапляють мережі, що формуються навколо головних фірм;
- галузі промисловості, визначені на високому рівні агрегації (наприклад, хімічний кластер) або сукупності секторів на ще більш високому рівні агрегації (наприклад, агропромисловий кластер).

На цей час експертами описано сім основних характеристик кластерів, на комбінації яких базується вибір тієї чи іншої кластерної стратегії:

- географічна: побудова просторових кластерів економічної активності від суто місцевих (наприклад, садівництво в Нідерландах) до справді глобальних (аерокосмічний кластер – EADS у Європі);
- горизонтальна: кілька галузей / секторів можуть входити в більший кластер;
- вертикальна: у кластерах можуть бути присутні суміжні етапи виробничого процесу, при цьому важливо, хто саме з учасників мережі є ініціатором і кінцевим виконавцем інновацій у рамках кластера, перебуваючи на початку і кінці ланцюжка створення та просування інноваційного продукту;
- латеральна: у кластер об'єднуються різні сектори, які можуть забезпечити економію за рахунок ефекту масштабу, що призводить до нових комбінацій;
- технологічна: сукупність галузей, що користуються однією і тією ж технологією (наприклад, біотехнологічний кластер);
- фокусна: кластер фірм, зосереджених навколо одного центру – підприємства, НДІ або навчального закладу;
- якісна: істотним є не тільки те, чи дійсно фірми співпрацюють, але і те, яким чином вони це роблять.

Цілями кластерної політики є підвищення конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу підприємств та окремих галузей, розвиток малого й середнього бізнесу та сприяння диверсифікації національної економіки через стимулювання та розвиток регіональних галузевих кластерів [3].

Адаптація вдалих бізнес-стратегій є ключовим фактором для провідних вітчизняних фірм, що спеціалізуються на постачанні. Промислова політика за «вертикально спеціалізованої індустріалізації» (BCI) повинна орієнтуватися як на лідируючі фірми і їх стратегії, так і на держави (і на недержавні суб'єкти) у створенні політики і/або стратегій, які б впливали на економічні та соціальні результати від модернізації. Постачальникам з країн, що розвиваються, необхідно наладити тісні зв'язки і вести торгівлю із різноманітними провідними фірми.

Це є протилежним до імпортозаміщувальної індустріалізації (IZI), експортно-орієнтованої політики індустріалізації (EOI) і стратегіями держав «пізньої індустріалізації». Таким чином, промислова політика за «вертикально спеціалізованої індустріалізації» вимагає від держави знайти достатньо складний з політичної точки зору баланс.

У термінології глобальних ланцюгів створення вартості (ГЛСВ), модернізація визначається як можливість для виробників з країн, що розвиваються рухатися вгору по ланцюжку створення вартості або за рахунок переходу на більш високі функціональні позиції шляхом створення продуктів, які мають більшу додану вартість і які можуть генерувати більші доходи виробникам. Тому у центрі уваги більшості досліджень з модернізації лежить ступінь технологічної складності виробництва і, особливо, додана вартість.

Виокремлюють чотири різні види економічної модернізації: модернізація процесу, модернізація продукту, функціональна модернізація, міжсекторальна (або ланцюгова) модернізація.

Модернізація процесу – це зростання продуктивності праці в існуючій діяльності в ланцюжку. Модернізація продукту передбачає перехід до створення продуктів з більш високою доданою вартістю в межах одного ланцюжка. Більшість наукових робіт розглядають функціональну модернізацію, тобто, перехід до технологічно складнішого виробничого процесу. Тим не менш, економічна модернізація не завжди є найбільш придатною стратегією для довгострокового сталого зростання.

Існує переконаність, що шляхи модернізації від інтегрованої або «повно-пакетної» виробничої діяльності (також відомої як оригінальне виготовлення обладнання (ОВО)) до оригінального виробництва дизайну (ОВД) та оригінального виробництва бренду (ОВБ) були дуже корисними для деяких фірм, залучених в глобальні ланцюги створення вартості. Тим не менш, така схема не може працювати для всіх, тому що ризик і конкуренція є набагато вищими в більш розвинених сегментах ГЛСВ. Деякі фірми воліють залишатися у своїй більш надійній ніші ОВО, не проводячи подальшої модернізації. Таким чином, для таких фірм бізнес-стратегією стає так зване економічне пониження. Наприклад, у тайванській комп'ютерній індустрії Асер вирішив, що може модернізуватися, розвиваючи власний бренд комп'ютерів і успішно робить це, а його конкурент, Мітас, спочатку вирішив проводити стратегію ОВБ, але незабаром повернувся до ОВО, де прибуток був нижчим, але більш безпечним.

Вступ до нової галузі і вихід з нею на експортні ринки часто є можливим лише шляхом виробництва імпортних комплектуючих. Саме це було типовою тактикою в таких секторах, як виробництво одягу, електроніки і транспортних засобів. У цьому випадку, на ранній стадії «вертикально спеціалізованої індустріалізації»

(BCI) мова йде про низькі показники доданої вартості в структурі товарів, призначених на експорт. Хоча розвиток експортних зон при цьому створює можливості для активного включення до процесу виробництва і до експансії зовнішнього ринку, не слід ігнорувати й потенційні проблеми для економічного оновлення [4].

Модернізація в ГЛСВ невід'ємно ускладнюється тим, що вона вимагає, аби фірма (або група фірм) переходила до рівня з більш високою доданою вартістю в ланцюзі (таким чином захоплюючи додану від інших елементів ланцюга), і водночас залишалася в якості активного постачальника в цьому ж ланцюзі. Тобто, фірмі в конкретній країні необхідно буде зменшити ступінь вертикальної спеціалізації та збільшити масштаби або ж вартість вхідних матеріалів. Успішна індустріалізація буде відповідати скороченню вертикальної спеціалізації.

Література:

1. Owen G. Industrial Policy in Europe since the Second World War: What Has Been Learnt? [Electronic resource] / G. Owen. – Mode of access: <http://www.ecipe.org/app/uploads/2014/12/OCC12012-revised.pdf>
2. Trade and Development Report, 2014 [Electronic resource] / United Nations. – New York and Geneva: United Nations Publication, 2014. – 242 p. – Mode of access: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2014_en.pdf
3. Хаустова В. Є. Промислова політика в Україні: формування та прогнозування: монографія / В. Є. Хаустова. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2015. – 328 с.
4. The Causal Effects of an Industrial Policy [Electronic resource] / C. Criscuolo, R. Martin, H. Overman, J. Van Reenen. – Mode of access: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/58457/1/715371355.pdf>

Чужиков А. В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри європейської інтеграції
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

ДУАЛІСТИЧНА ПРИРОДА СУЧАСНОГО МЕДІАРИНКУ

Швидкі трансформаційні зміни глобального ринку, що сталися останнім часом суттєво вплинули на його складові, зокрема на медійну, наслідком чого стала його подальша диференціація, стрімка технологізація, стандартизація інформаційних і розважальних телепродуктів та поява нових гравців, позиції яких ще двадцять років тому здавалися непомітними. Відтак виникло цілком риторичне питання про більш детальну ідентифікацію нового інформаційного ринкового середовища, у котрому, з одного боку, вирують процеси комерціалізації та оцінювання потенційних можливостей людського (інтелектуального) капіталу, проте з другого має місце активний рух медійних продуктів, частина яких носить чітку гуманітарну та пізнавальну скерованість. У якості важливого прикладу валідізації